

До Комисията по труда и социалната политика

44 Народно събрание

СТАНОВИЩЕ ПО ОБОБЩЕНИЯ ДОКЛАД ЗА ВТОРО ЧЕТЕНЕ НА ПОПРАВКИ В ЗАКОНА ЗА СОЦИАЛНИ УСЛУГИ (ЗСУ)

Относно: Общ законопроект за изменение и допълнение на Закона за социалните услуги, № 053-08-23, изготвен на основание чл. 81, ал. 2 от Правилника за организацията и дейността на Народното събрание, въз основа на приетите на първо гласуване на 17 юли 2020 г. законопроект за изменение и допълнение на Закона за социалните услуги, № 054-01-55, внесен от Искрен Веселинов и група народни представители на 23 юни 2020 г. и законопроект за изменение и допълнение на Закона за социалните услуги, № 054-01-71, внесен от Светлана Ангелова и група народни представители на 14 юли 2020

УВАЖАЕМИ ДАМИ И ГОСПОДА НАРОДНИ ПРЕДСТАВИТЕЛИ,

Представяме на Вашето внимание нашето становище в качеството си на социални експерти, доставчици на социални услуги и неправителствени организации, защитаващи и отстояващи правата на нуждаещите се групи в страната.

След решението на Конституционния съд, в което не само бе потвърдена конституционосъобразността на Закона за социалните услуги, неговите принципи, включително възможността част от социалните услуги да бъдат възлагани на частните доставчици, отново сме свидетели на опит да бъде унищожена възможността за публично-частно партньорство в социалната сфера, от което е сигурно едно – ще пострада потребителите, чийто достъп до услуги ще бъде ограничен. Частните доставчици са важни и необходими за функционирането на социалната система в страната, както и за осигуряване на качество и ефективна подкрепа за хората, нуждаещи се от социално подпомагане.

Настоящите предложение будят удивление и показват реално желание на Народното събрание да ограничи необосновано и не в интерес на нуждаещите се и обществото делегирането на социалните услуги, предоставянето на услуги с частни средства и от частни организации, както и да създаде предпоставки през неясната нормативна уредба за злоупотреба, произвол и корупция. В допълнение можем да кажем, че не разбираме това „бързане“ след като предложенията се правят на фона на широко обществено недоволство, но в същото време се дава необосновано кратък срок между първо и второ четене на законопроектите, при пълна непрозрачност и липса на обществена консултация по темата.

Категорично сме против предложенията на народните представители, конкретно представени по-долу:

Предложение от народните представители Кристиан Вигенин, Надя Клисурска – Жекова, Виолета Желева, Георги Гьоков, Дора Янкова и Валентина Найденова:

Въвеждането на изрично пояснение, че предоставянето на социални услуги не е търговска дейност по смисъла на Търговския закон.

И сега е ясно, че предоставянето на социални услуги не е търговска сделка по смисъла на Търговския закон. По ЗДДС в чл. 40 изрично е посочено, че предоставянето на социални услуги е освободена доставка. Направените предложения (дейност или услуга), освен че са неправилни от гледна точка на регулацията, която въвежда Търговския закон, може да доведе до преграждане на възможността на търговските субект (търговски дружества и физически лица, регистрирани като ЕТ) да предоставят социални услуги. Конституционният съд ясно каза, че това е в противоречие на Конституцията, включително и договора за функциониране на ЕС.

1. Промяната в ролите на кмета и общинския съвет при обявяване и провеждане на конкурси за делегиране на социалните услуги на частни доставчици. А именно:

1.1. Предложението по чл. 25:

„§ 16. В чл. 25 се правят следните изменения:

1. Ал. 1 се изменя така:

„(1) Общинските съвети:

1. определят общинската политика в областта на социалните услуги в съответствие с установените потребности на общинско ниво и приоритетите на държавната политика;

2. възлагат предоставянето на социални услуги, които се финансират със средства от държавния и общинския бюджет, на частни доставчици на социални услуги.“

1.2. Предложението по чл. 65

„§ 1а. В чл. 64, ал. 1 думите „Кметът на общината“ се заменят с „Общинският съвет“, а думите „решение на общинския съвет“ се заменят с „негово решение“.

1.3. Предложението о чл. 67

„§ 1к. В чл. 67 се правят следните изменения:

1. В ал. 1 „Кметът на общината“ се заменят с „Общинският съвет“.

2. В ал. 2, т. 3 думата „едногодишен“ се заменя с „двугодишен“.

2. В ал. 2 т. 7 се отменя.“

На първо място, предложението Общинският съвет да възлага управлението на социални услуги означава прехвърлянето на това правомощие към колективен политически орган. Това противоречи на разделението на правомощията и функциите между местната власт (Общински съвет) и местната изпълнителна власт (Кмета). Това е предложение, което напълно не съответства на действащата в момента система за разпределение на функциите и задачите между Общински съвет и Кмет, установена от Закона за местното самоуправление и местната администрация и други закони, уреждащи управлението на публични средства (Закон за обществените поръчки, Закон за публичните финанси). На практика, това ще доведе до блокиране на възможността за възлагане и противоречи на съществуващите механизми. Това е все едно Народното събрание да започне да възлага всички обществени поръчки, които изпълнителната власт има правомощия да прави, и да носи отговорност за това. Затова, освен

че е неадекватно от правна гледна точка, предложението създава възможност за политизиране и избягване на ясна персонална отговорност при нарушаване на правилата на възлагане.

2. Предложение, което да отпадне:

„§1в. В чл. 27, ал. 1 думите „чл. 26, т. 3-7“ се заменят с „чл. 26, т. 3, 5, 6 и 7“.

Категорично сме против предложенията, с които се иска изключването на частните доставчици на социални услуги от възможността да участват в определянето на политиката на общината за развитие на подкрепата за социални услуги. Това е в нарушение на добрия интерес и на принципите за въвличане на всички заинтересовани страни.

3. Предложения, които да отпаднат:

„§ 1г. В чл. 29, ал. 3, т. 3 накрая се добавя „при изчерпване на възможностите по т. 1 и 2“.

„§ 1з. В чл. 63 ал.1 накрая след думата „услуги“ се поставя запетая и се добавя „само ако общината няма възможност да предостави същите“.

Категорично сме против излишното усложняване на процедурата по делегиране с неясни формулировки, което създава предпоставки за неправомерно тълкуване и за корупционни действия или произвол, резултат именно от законово въведени неясни и ненужно ограничаващи изисквания. Въвеждане на допълнително условие „при невъзможност на общината да предоставя“, при делегирането от общините, не подобрява по никакъв начин защитата на обществения интерес. Целта на възлагане от общините е постигане на принципа на закона за ефективност на подкрепата и защита на интересите на гражданите, а не е инструмент, когато не разполагат с никаква възможност. Освен това, не е ясно как ще се установява тази липса на възможност. Смятаме, че подобно предложение ще затрудни общините и на практика отново ще доведе до липсата на желание и възможност за възлагане. Не са ясни и мотивите на вносителите – търсят по голяма ефективност, по-високо качество на социалните услуги или просто са против частните доставчици и свободната инициатива?

4. Предложения, които да отпаднат:

„§ 1д. В чл. 31 ал. 3 се отменя.“

И „ § 2а. Чл. 163 се отменя.“

Против сме предложената отмяна на правото на лицензирани доставчици от страни в ЕС да предоставят услуги при зачитане на техния лиценз издаден в страната по регистрация. Това е в противоречие на решението на Конституционния съд, както и нарушава правото на ЕС, което ще е повод за наказателна процедура срещу България.

5. Предложение, което да отпадне:

„§ 1е. В чл. 41, ал. 2 т. 5 се отменя.“

Против сме предложеното ограничаване на финансирането на социалните услуги само до изписани източници, след като тези услуги и без това са оставени с минимални бюджети и на опашката на интереса на държавата в бюджета и не приемаме предложението за отпадане на т.5 от чл. 41, където са изброени източниците на финансиране. Много често организациите събират средства от дарения, с които развиват иновативните услуги. Искаме отново да напомним на уважаемите народни представители, че преди по-малко от месец Съдът на

Европейският съюз се произнесе срещу закона на Орбан за прозрачността, който се опита да ограничи финансирането на граждански организации от чужбина, като противоречащ на правото на ЕС, и недоумяваме защо български народни представители искат с подобни аргументи на създадат условия за наказателна процедура срещу България.

6. Предложение, което да отпадне:

„§ 1ж. В чл. 57, ал. 1, т. 2 думата „информирал“ се заменя с „получил одобрение от“, а думите „относно направения“ се заменят „като предварително е представил“.

Категорично се противопоставяме на опита за ограничаване на частната инициатива с въвеждане на нов „одобрителен“ режим от страна на общините по отношение на частните доставчици, които самостоятелно финансират и разкриват частни социални услуги. Това е противно на обществения интерес, тъй като тези доставчици вече са лицензирани и няма основание, на което общината да им разреши или откаже да осъществяват дейност. Информирането, предвидено в закона е напълно достатъчно. Въвеждането на нов разрешителен ред не е в интерес на нуждаещите се граждани и създава предпоставки за административен произвол и корупционни практики.

7. Предложение, което да отпадне:

2. В чл. 67 ал. 2, т.3 думата „едногодишен“ се заменя с „двугодишен“.

Против сме предложението за увеличаване на срока на изискуемия опит от доставчици при възлагане на услуги, които не са създадени от общината. Срокът от една година е напълно достатъчен да се проследи дали социалната услуга е необходима и дали начинът на нейното предоставяне отговаря на стандартите за качество. Увеличаването на срока е ненужно и изглежда като опит на държавата да избяга от отговорността да финансира предоставянето на социалните услуги за нуждаещите се.

8. Предложението, по което предлагаме редакция е в &3 (5) точка 2:

Настояваме за изменение на предложения текст по отношение провеждането на индивидуалната оценка и индивидуалния план за подкрепа на потребителите на социални услуги до приемането на Правилник за прилагане на Закона за социалните услуги. Предложението, индивидуалният план да се прави преди сключване на договор, е недопустимо тъй като е в нарушение на правата на потребителите на услугите, както и не съответства на социалната практика и принципите на социална работа. Настояваме редакцията да се отнася само и единствено до индивидуалната оценка, както е и предвидено в чл. 85, ал. 2.

Предложение от народните представители Кристиан Вигенин, Надя Клисурска – Жекова, Виолета Желева, Георги Гъоков, Дора Янкова и Валентина Найденова:

§ 3. В преходните и заключителните разпореди се правят следните изменения и допълнения:

1. В § 31:

а) в ал. 1 числото „12“ се заменя с „18“;

б) създават се ал. 4 и 5:

„(4) До приемането на Устройствения правилник на Агенцията за качеството на социалните услуги становището по ал. 2, т. 3, буква „в“ се изготвя от инспектората към изпълнителния директор на Агенцията за социално подпомагане.

(5) До приемането на Правилника за прилагане на Закона за социалните услуги:

1. насочването на всички лица за ползване на социални услуги по ал. 2, т. 1 се извършва само от дирекции „Социално подпомагане“ чрез изготвяне на писмена предварителна оценка по чл. 73, ал. 2 с участието на лицето в 20-дневен срок от заявяване на желание за ползване на услуга;

2. индивидуалната оценка на потребностите и индивидуалният план за подкрепа на лицата, които желаят да ползват социални услуги, се изготвят преди подписване на договора по чл. 85 по досегашния ред;

Настояваме за отпадане на предложенията, предлагащи изменения и допълнения в чл. 36г от закона за закрила на детето (ЗЗДет).

Относно предложението в чл. 36г, ал. 3 (ДВ, бр. 24 от 2019 г.) думите „и представител на доставчик на социална услуга“ да се заличат, намираме, че следва да не бъде прието. Не е разумно представителя на доставчик на социална услуга да отпадне от мултидисциплинарния екип. Доставчикът е важна част от решението на проблема - от плана за защита на детето или за предотвратяване на насилието над дете. И в момента, съгласно Координационния механизъм при насилие, представителят на доставчик на социална услуга е част от споменатия мултидисциплинарен екип и това следва да се запази като положителна практика. Този текст би вменил допълнително отговорност на всички участници в Механизма и би утежнил работата им, като по същество би ги натоварил със задължения вместо да им предостави права.

Намираме за неприемливи и предложените изменения в чл. 36г, ал. 3, в които думите „доставчик на социална услуга“ се заменят с „доставчика на финансираната от държавния бюджет социална услуга, която детето ползва“. Смятаме, че участието от страна на доставчик на социална услуга в екипа би било неправомерно и прекомерно стеснено. Ако доставчикът е лицензиран от Агенция по качеството на социалните услуги, то няма причина да се ограничава само до доставчик, финансиран от държавния бюджет – например – кризисните услуги за работа със зависимости при деца в България са единствено частни социални услуги и към момента не съществува доставчик, финансиран от държавния бюджет, което би довело до пълна невъзможност за участие на специалисти от този род услуги в екип. Още повече, в редакцията на чл. 36 г, ал. 3 към момента, представителите на социалните услуги се канят за участие по преценка на водещия на екипа социален работник – следователно, и към момента участието на представител е ограничено от преценката на водещия на екипа, а чрез предложеното изменение би се оказало допълнително ограничително въздействие върху включването на доставчици на социални услуги.

Относно предложението за създаване на нова разпоредба в чл. 27а „Оспорване на заповедта за временно настаняване по административен ред.“

Действащата разпоредба на чл. 27 ЗЗдет препраща към обжалване по общия ред по АПК. По силата на чл. 149 АПК, приложим към оспорването на заповедта за временно настаняване, административните актове могат да се оспорят в 14-дневен срок от съобщаването им. Предлага се срокът за обжалването от родителите да се съкрати до 7 дни. По принцип кратките срокове са в полза на детето. Въпреки това, в конкретния случай предлаганият значително по-кратък срок

би затруднил родителите и в резултат ще затрудни тяхната защита, вместо да я подобри, което е предполагаемата цел на Законопроекта. Родителите ще имат само 7 дни да проучат заповедта и евентуално да намерят помощник или защитник за формулиране и подаване на жалбата.

Въвеждането на инструктивни срокове към административния съд в чл. 27а, ал. 3 – за образуване на производството в 3-дневен срок и насрочването му в 7-дневен срок, както и постановяване на решението в 7-дневен срок от заседанието, са благоприятстващи, тъй като и родителят, и детето се намират в трудно положение и бързото разрешаване на оспорването би било подходящо.

Настояваме посочените предложения да бъдат отхвърлени от народните представители, като се спазват както нормите на Конституцията, така и правото на ЕС и не се създават условия за наказателни процедури срещу България.

С УВАЖЕНИЕ:

1. Фондация „Светът на Мария“
2. Български център за нестопанско право
3. Национална мрежа за децата
4. Българска асоциация за лица с интелектуални затруднения
5. Сдружение „Граждански инициативи „Ловеч“
6. Фондация „Здраве и социално развитие“
7. Фондация "Институт за социални услуги в общността"
8. Фондация Подари усмивка Димитровград
9. Фондация „Слънце за всеки“
10. "Хуманност и Дълголетие" ООД
11. Фондация "За Нашите Децата"
12. Общност Мостове
13. Фондация "Конкордия България"
14. Сдружение "Бъдеще за децата"
15. Сдружение „Егида“ гр. Пазарджик
16. Фондация „Лале“
17. Фондация за децата в риск по света
18. Фондация "Сийдър"
19. Надежда и домове за децата - клон България
20. Фондация МСС-България
21. Фондация "Силата на глухите деца"
22. ФИЦЕ-България
23. Фондация "Асоциация Анимус"
24. Фондация Лумос, клон България
25. Сдружение "Закрила - Ловеч"
26. Сдружение "РАЛИЗ-БАЛИЗ" гр. Русе
27. Регионално дружество за подкрепа на лица с умствени затруднения - гр. Видин
28. Сдружение Шанс, гр. Разлог
29. Сдружение "Паралелен свят"
30. Сдружение за подкрепа на лица с умствени затруднения
31. Сдружение "Еквилибриум"
32. Фондация "Св. Николай Чудотворец"
33. Сдружение "Бъдеще за всеки"
34. Сдружение с нестопанска цел "Довери ми се"- Самоков

35. Сдружение "Знание"Ловеч
36. Сдружение " Алтернативи2017"
37. Сдружение "Семеен център - Мария"
38. "Глобална инициатива в психиатрията - София"
39. Фондация "Мисия Криле"
40. Сдружение "Избор", Банско
41. Сдружение "Св. Иван Рилски", Бургас
42. Сдружение „Надежда за добро бъдеще“ Силистра
43. БАЛИЗ – Велинград, Велинград
44. Сдружение "Бъдеще и закрила за лица с интелектуални затруднения", Габрово
45. Дружество за умствено и психически увредени лица, Дряново
46. Сдружение "Бъдеще за всеки", Монтана
47. БАЛИЗ – Плевен, Плевен
48. Сдружение с нестопанска цел "Довери ми се", Самоков
49. Сдружение "Надежда за добро бъдеще", Силистра
50. Сдружение "Иновация", Симитли
51. Сдружение "Асоциация Аутизъм", София
52. Сдружение "Закрила, обич и вяра", Търговище
53. Сдружение "Независим живот", Шумен
54. Сдружение „БАЛИЗ-Благоевград“
55. Фондация „Надежда за малките“
56. Сдружение "Дете и пространство"